

Hjälpredda för en ny konsumentminister

vägar till en starkare konsumentpolitik

Sveriges
Konsumenter

Vi vill gratulera dig till utnämningen som finansmarknads- och konsumentminister! Du, dina medarbetare och många av dina kollegor i den nya regeringen har ett mycket viktigt arbete framför er att värna och underlätta för landets drygt nio miljoner konsumenter. Med den här skriften vill vi ge ett första inspel, som vi naturligtvis gärna utvecklar vidare senare.

Sveriges Konsumenter är en ideell, oberoende konsumentorganisation med 28 medlemsförbund. Vi arbetar med påverkan och opinionsbildning, både nationellt, europeiskt och internationellt. Vi ger ut tidningen Råd & Rön och bedriver konsumentvägledning på uppdrag av kommuner.

Vi har höga förväntningar om en starkare konsumentpolitik under den kommande mandatperioden. I vår valplattform har vi formulerat 100 krav utifrån **konsumenträtt, livsmedel, finansiella tjänster, hälsa, energi och digitala tjänster**. Ditt parti och socialdemokraterna visade stor förståelse för många av dessa krav i den enkät vi gjorde. Vi uppmanar dig som konsumentminister och regeringen i sin helhet att aktivt sätta dessa frågor högt på agendan redan från start.

En stark konsumentpolitik är en fråga om demokrati och om rättvisa. Alla måste ha förutsättningar att kunna göra säkra och medvetna val.

En stark konsumentpolitik krävs för en hållbar utveckling – ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Brist på en stark politik bidrar till ökade klyftor i samhället.

En stark konsumentpolitik är nödvändig för att få marknaden att fungera väl, det gäller både den nationella och den gemensamma, europeiska marknaden. Konsumentskyddet ska värna konsumenterna mot farliga produkter, aggressiv försäljning, oskäligen avtal, vilseledande rådgivning och bristfällig information. Först när både konsumenter och företag är starka kan konkurrens och maximal nytta uppnås på marknaden.

I vår valplattform **”100 krav för en starkare konsumentpolitik”** har vi listat de viktigaste åtgärderna. Här ger vi dig en kort sammanfattning av vad som behöver göras.

1. Underlätta för konsumenterna att göra hållbara val

Det rätta valet ska vara det lätta valet, är vår paroll. Och konsumenterna *vill* göra skillnad genom sina val. Näringslivet och inte minst handeln har ett stort ansvar, men politiken kan också göra mer. För att styra över till en mer hållbar konsumtion måste nya styrmedel prövas och införas, vilket vi hoppas finns med bland annat i regeringens aviserade livsmedelsstrategi. Offentlig upphandling måste också bli en starkare motor i den hållbara utvecklingen.

2. Ge alla tillgång till oberoende rådgivning

Alla konsumenters tillgång till kompetent oberoende rådgivning behöver säkras. Stärk den lokala konsumentvägledningen så att den blir ett starkt komplement till ”Hallå konsument” och så att den inte riskerar att monteras ned. Se också till att alla får tillgång till oberoende finansiell rådgivning, eftersom vi som konsumenter själva måste göra fler val som påverkar vår pension och eftersom bankernas ”rådgivare” i själva verket är säljare.

3. Ställ rimliga krav på konsumenterna, önsketänk inte

Allt mer av samhället blir marknad, där konsumenter förutsätts välja aktivt. Vid omregleringar och konkurrensutsättningar av olika sektorer är det lätt att önsketänka om aktiva konsumenter. Många känner sig ”vilse i valfrihetsdjungeln”. Säkerställ att information är begriplig och överskådlig och utgår från faktiska behov, intressen och förutsättningar. Värna även dem som av olika skäl inte väljer.

4. Skärp tillsyn och sanktionsmöjligheter

Regler utan tillsyn och kännbara straff förfelar sitt syfte. Att lura konsumenterna är alltför enkelt idag och tillsynen är inte tillräckligt avskräckande. Långtgående matfusk (t ex hästköttet), förödande dyra snabbblån och vilseledande miljöloften i reklamen är några exempel. Centrala myndigheter måste få verktyg, resurser och sanktionsmöjligheter som skyddar konsumenterna i verkligheten och inte bara på papperet.

5. Stoppa rufflarna

Utvecklingen mot en allt mer aggressiv försäljning är tydlig, bland annat via telefoni, i gallerior och på internet. Äldre, funktionshindrade och människor med svaga kunskaper i svenska är särskilt utsatta. Här behövs en lång rad åtgärder för att inte fler konsumenter ska luras in i långvariga och dyra avtal som de inte förstått innebörden av.

6. Stoppa farliga och riskabla kemikalier

Alla har rätt till en giffri vardag och miljö. Regeringsförklaringens intention att utnyttja nationella möjligheter för att gå längre än EU:s regler gläder oss. Värna försiktighetsprincipen. Ta hänsyn till cocktaileffekten och titta särskilt på kraven för nanopartiklar. Hys inte övertro till märkningar, att "ta bort" är många gånger effektivare än att "märka bort".

7. Säkra en hållbar och kundinriktad finansbransch

Konsumenterna är i stort underläge gentemot banker och övriga delar av finansbranschen, många känner ilska och vanmakt. Samtidigt brister branschen i ansvar för en hållbar utveckling. Öka möjligheten till konsumentmakt genom större transparens om hållbara investeringar och sparformer. Skapa större tydlighet om hur avgifter slår på kort och lång sikt. Inför ett rätetak på snabblån. Och ge bankkunderna möjlighet att ta med sig kontonummer för att underlätta byte av bank.

8. Värna konsumenterna på internet – och utanför

Digital teknik blir allt oftare en norm och ett krav, vilket riskerar att stänga ute grupper av konsumenter. Värna alla konsumenter. Regeringsförklaringen gav en glädjande vägledning om detta. Vi ser fram emot uppfyllandet av viktiga krav som nätneutralitet och integritet.

9. Stärk konsumentundervisningen

Hem- och konsumentkunskapen är grundskolans minsta ämne med två procent av undervisningstiden. Detta i en tid när det blir allt mer komplext att vara konsument vad gäller livsmedel, sparande, rättigheter, reklam och hållbar konsumtion. Trots tappra insatser av lärarna motsvarar undervisningen inte tillnärmelsevis behoven. En utökad konsumentundervisning i såväl grund- som gymnasieskola handlar om att ge elever rättvisa och mer jämlika förutsättningar.

10. Stärk konsumentforskningen

Forskningen ur kundernas perspektiv är närmast obefintlig. Frågor som "Vad kostar marknadsmisslyckanden?" "Vilka konsekvenser får reklam för ohälsosam mat?" och "Vilka faktorer får valfriheten att fungera?" är fortfarande till stor del obesvarade.

11. Stärk konsumenternas röst och representation

Det civila samhället har en viktig roll i att minska klyftorna, att stärka och mobilisera konsumenterna och att vara deras röst där beslut fattas. Konsumenter får inte bli ett intresse som ignoreras eller "lobbas bort". För allt detta krävs resurser till kunskapshöjning, opinionsbildning och faktiskt inflytande. Börja med att utöka Konsumentverkets stöd till konsumentorganisationer så att de med kraft kan arbeta med påverkan och opinionsbildning.

12. Värna konsumentintresset i frihandelsförhandlingarna med USA (TTIP).

Konsumenterna kan bli vinnare på frihandeln – om avtalet utformas med deras intresse i fokus. Det innebär att konsumentskyddet inte får urholkas så att det blir ett "race to the bottom".

Mer information finns i "100 krav för en starkare konsumentpolitik".

Vi på Sveriges Konsumenter berättar gärna mer.

Vänligen,

Örjan Brinkman, ordförande

Jan Bertoft, generalsekreterare

Sveriges Konsumenters vision 2020

Sveriges Konsumenter står på konsumenternas sida. Till år 2020 har vi en vision om:

Konsumenter som är trygga, kompetenta och handlingskraftiga, som har en stark röst med makt över sin konsumtion och där de hållbara valen är enkla och möjliga för alla.

En fungerande marknad där det råder balans i styrka mellan näringsliv och konsumenter med varor och tjänster som är säkra, tillgängliga, prisvärda och hållbara.

Ett perspektiv och synsätt som utgår från alla konsumenters behov och de åtta grundläggande konsumenträttigheterna samt från målet om en långsiktigt hållbar utveckling, såväl socialt, ekologiskt som ekonomiskt.

Ett samhälle som är stöttande, fritt och rättvist med ett starkt konsumentskydd på en hög nivå där regler, tillsyn och sanktioner bidrar till ett samhälle där den som har rätt också får rätt.

En konsumentrörelse som finns representerad i relevanta besluts- och referensforum, som aktivt och långsiktigt driver på utvecklingen och som bidrar till reell och hållbar förändring.

Sveriges Konsumenters roll i arbetet för visionen är att vara:

En unik, samlande kraft

Av och för konsumenter

Som arbetar för konsumentens makt och rättigheter

Och en hållbar utveckling,

Nationellt, europeiskt och internationellt.

KONSUMENTMAKT NU!

- för alla konsumenters självklara rätt till skydd, inflytande och medvetna val.

Mer information på:

www.sverigeskonsumenter.se

www.radron.se

Postadress:

Sveriges Konsumenter

Box 38001

100 64 Stockholm

Besöksadress: Hornsgatan 172

Tel: 08-674 43 00

E-post: info@sverigeskonsumenter.se